Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**3**

Seat No.	

[5402]-EXT-1

M.A. (Part-I) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका-1

(व्यावहारिक व उपयोजित मराठी-भाग-1)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. मराठीतील विविध वाङ्मयीन नियतकालिके व अनियतकालिके यांचा परिचय करून द्या.

किंवा

खालील उतारा उत्तरपत्रिकेत जसाचा तसा लिहून त्यांचे खुणांत्या साहाय्याने मुद्रितशोधन करा :

कल्पना विचार आणि भावना या तीन्हींची सांगाड घालुन प्रथम पुरुषी भाषेत स्वाताविषयी लेखन करणे म्हणजे आत्मवृत्तात्मक निबंध होय. या प्रकारचा निबंधाना मनोगत, कैफीयत, कहानी आत्मकथण अशीही नावे योजतात. अशा प्रकारच्या निबंधात ज्याचे 'आत्मकथन' करायचे त्यांच्या अंतरगात आपण मणाने शिरून त्याची सुखदुखे अनुभाव यांच्याशी एकरूप होवून कथन करायचे या कथनात कल्पना विलासाला भरपुर वाव असतो.

दिलेल्या विषयाच्या अनुषंगाने घडलेल्या प्रसंगाच संगतवार कथन करण्यापेक्षा काही निवडक प्रसंग चटकदार पद्धतीने लिहीणे परिणामकारक ठरते.

2. आदिवासी विभागात काम करणाऱ्या सेवाभावी कार्यकर्त्याची मुलाखत दूरदर्शनसाठी घ्या.

किंवा

पत्रलेखनाचे विविध प्रकार सांगून प्रकाशनसंस्थेला उद्देशून 'ग्रंथखरेदी' मागणीपत्राचा नमुना तयार करा.

3. भाषांतर म्हणजे काय ते सांगून खालील हिंदी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा :

प्रेमचंद ने समाज के निम्न तथा खांडेकर ने समाज के मध्यवर्ग में अपनी होने वाली नारी समस्याओं को अपने उपन्यासों में यथायोग्य और यथार्थ रूप में स्थान दिया है। केवल समस्याओं का दिग्दर्शन करके वे चुप नहीं बैठे हैं, बल्कि ये समस्याएँ नारी के विकास में बाधक होती हैं, यह भी बताने की चेष्टा है।

प्रेमचंद और खांडेकर ने अपने उपन्यासों में सामाजिक, सांस्कृतिक समस्याओं का वर्णन करके उनसे उभरने का मार्ग ढूँढ़ निकालने का काफी प्रयास किया है। अनेक सामाजिक, सांस्कृतिक समस्याओं पर दोनों उपन्यासकारों ने विचार किया है। दोनों ने अपने उपन्यासों में सामाजिक, सांस्कृतिक समस्याओं को उठाया तथा यथाशक्ति उनका आदर्शवादी, यथार्थवादी हल प्रस्तुत किया है।

किंवा

निवेदनाचे स्वरूप स्पष्ट करून प्रसारमाध्यमांनुसार निवेदनकौशल्य कसे बदलते, ते लिहा.

4. जनसंपर्क म्हणजे काय ? शासन, संस्था यांच्यासाठी जनसंपर्काची आवश्यकता कोणती ते लिहा.

munotes.in

किंवा

'दूरदर्शनचे सांस्कृतिक क्षेत्रातील कार्य' याविषयावर प्रकल्पलेखन करा.

5. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(*i*) शुद्धलेखनाचे महत्व

(*ii*) स्मरणिकासंपादन

(*iii*) भाषांतराचे प्रकार

(*iv*) प्रकल्पलेखन कौशल्य.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5402]-EXT-2

M.A. (Part I) EXAMINATION, 2018
(For External)
MARATHI (मराठी)
(अभ्यासपत्रिका क्र. 2)
(मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : प्रारंभ ते 1818)
(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. मराठी भाषेच्या उगम व विकासाची वाटचाल सोदाहरण स्पष्ट करा.

किंवा

महानुभाव संप्रदायातील चरित्रग्रंथांचा परिचय करून द्या.

2. संतमेळ्यातील विविध संतांच्या काव्यरचनेचा आढावा घ्या.

किंवा

'जैन-मुस्लिम-ख्रिस्ती' मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. संत तुकारामांच्या अभंगातील सामाजिक आशय स्पष्ट करा.

किंवा

प्रमुख पंडिती कवींच्या आख्यानकाव्यांचा परिचय करून द्या.

4. 'बखर' शब्दाची व्युत्पत्ती सांगून बखर लेखनामागील प्रेरणा व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

''वीररस व शृंगाररस हे शाहिरीवाङ्मयनिर्मितीमागील प्रेरणा आहेत.'' हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा.

P.T.O.

5. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) लीळाचरित्र

(ब) जनाबाईंचे अभंग

(क) दासबोधातील उपदेश

(ड) शाहिर रामजोशी.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-EXT-3

M.A. (Part I) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 3

(भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक व सामाजिक)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भाषेचे स्वरूप व कार्य स्पष्ट करून भाषा अभ्यास पद्धतींचा परिचय करून द्या.

किंवा

स्वन, स्वनिम-स्वनांतर संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

2. वाक्याचे स्वरूप स्पष्ट करून वाक्याचे प्रथमोपस्थित संघटक पद्धतीने विश्लेषण कसे केले जाते ते सविस्तर लिहा.

किंवा

अर्थविन्यास ही संकल्पना स्पष्ट करून अर्थाचे प्रकार लिहा.

3. भाषा, बोली आणि समाज यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

भाषेचा विविध क्षेत्रीय वापर सविस्तर स्पष्ट करा.

4. लिंगभेदानुसार भाषेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

समाजांतर्गत नवव्यवस्थांचा उदय आणि त्यांच्या आविष्कार पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

munotes.in

5. टिपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) पूरक विनियोग

(ब) अर्थक्षेत्र

(क) बालभाषा

(ड) पिजिन आणि क्रिऑल.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5402]-EXT-4

M.A. (Part I) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 4 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्य

किंवा

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1960)

किंवा

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास व भाषांतरमीमांसा

किंवा

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

किंवा

(5) अलंकार, छंद आणि व्याकरण

munotes.in

(1) ग्रामीण साहित्य व दलित साहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. ग्रामीण साहित्य प्रवाह निर्माण होण्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्यातून प्रकट होणारी 'गावगाड्याची' संकल्पना स्पष्ट करा.

2. ग्रामीण साहित्याची सामाजिक व सांस्कृतिक पार्श्वभूमी विशद करा.

किंवा

ग्रामीण साहित्याचे वाङ्मयीन योगदान स्पष्ट करा.

3. दलित साहित्याच्या निर्मितीमागील विविध प्रेरणांचा परामर्श घ्या.

किंवा

दलित साहित्यातून व्यक्त होणाऱ्या वेदना व विद्रोहाचे स्वरूप सोदाहरण विशद करा.

4. मराठीतील दलित आत्मकथनांचा आढावा घ्या.

किंवा

'दलित चळवळींनी दलित साहित्याच्या निर्मितीस प्रोत्साहन दिले'. या विधानाचा ऊहापोह करा.

5. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) ग्रामीण साहित्य व कृषि संस्कृती

(ब) गोतावळा

(क) दलित कविता

(ड) दलित नियतकालिके.

munotes.in

(2) मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी (प्रारंभ ते 1960)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मराठी साहित्य व महाराष्ट्र संस्कृती यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन मराठी साहित्यातील 'सांप्रदायिक' वाङ्मयाचा आढावा घ्या.

2. शिवकालीन मराठी वाङ्मयाची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

किंवा

पेशवेकाळातील मराठी साहित्यप्रसाराच्या विविध माध्यमांचा परिचय करून द्या.

3. अव्वल इंग्रजी काळातील धर्म व समाजसुधारणाविषयक चळवळींचा मराठी वाङ्मयाशी असलेला परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

अर्वाचीन मराठी साहित्यावरील पाश्चात्य साहित्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

4. गांधीवादी विचारसरणीचा मराठी साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

munotes.in

किंवा

'अर्वाचीन मराठी साहित्याने मराठी समाजाची अभिरुची वृद्धींगत केली'. या विधानाचा परामर्श घ्या.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) वारकरी संप्रदायाचा आचारधर्म

(ब) सामाजिक प्रबोधनाचे साधन-भारूड

(क) निबंधमाला

(ड) सार्वजनिक सत्यधर्म.

munotes.in

(3) तौलनिक साहित्याभ्यास आणि भाषांतरमीमांसा

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. तौलनिक साहित्याभ्यासाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

'राष्ट्रीय साहित्य' ही संकल्पना स्पष्ट करून तौलनिक साहित्याभ्यासात त्याचे महत्त्व विशद करा.

2. विश्वसाहित्य ठरलेल्या साहित्यकृतींचे वेगळेपण ठरविण्याचे निकष स्पष्ट करा.

किंवा

''कृष्णाकाठ' व 'अंतस्थ' या साहित्यकृतीतील प्रमुख व्यक्तिरेखांचा तुलनात्मक परिचय करून द्या.

3. भाषांतर व रूपांतर या संकल्पना स्पष्ट करून त्यांच्यातील साम्यभेदांची चर्चा करा.

किंवा

अभिजात साहित्यकृतीची स्वरूप व वैशिष्ट्ये कोणती, ते लिहा.

4. वाङ्मय प्रकारांनुसार भाषांतर करताना कोणकोणत्या अडचणी येतात, ते लिहा.

किंवा

'घाशीराम कोतवाल' व 'हयवदन' या नाटकातील लोकतत्वीय घटकाची तुलना करा.

5. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**) :

(अ) तौलनिक साहित्याभ्यासाची तत्त्वे

(ब) अभिजात साहित्याचे भाषांतर

(क) 'घाशीराम कोतवाल' नाटकातील संवाद

(ड) भाषांतराच्या मर्यादा.

munotes.in

[5402]-EXT-4

(4) वाङ्मयेतिहास लेखनविद्या

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. इतिहासलेखन व वाङ्मयेतिहास लेखन यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासाची भारतीय संकल्पना स्पष्ट करा.

2. वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूपावरून पडणारे प्रकार कोणते ते लिहा.

किंवा

वाङ्मयेतिहास लेखनाची ध्येये व उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

3. बहुभाषिक राष्ट्रातील वाङ्मयेतिहासाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

मराठी वाङ्मय इतिहास लेखनाचा आढावा घ्या.

4. रा. श्री. जोग व गं. ना. जोगळेकर यांचे वाङ्मयेतिहासाचे कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

वाङ्मयेतिहासकार श्री. म. माटे व दि. के. बेडेकर यांच्यातील वाङ्मयीन वादाचा परामर्श घ्या.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोन** टीपा लिहा :

(अ) वाङ्मयेतिहास व संशोधन

(ब) लेखकानुसार वाङ्मयेतिहास

(क) म. सा. प. चा वाङ्मयेतिहास लेखन प्रकल्प

(ड) श्री. ना. बनहट्टी यांचे वाङ्मय इतिहास लेखन.

munotes.in

[5402]-EXT-4

(5) अलंकार, छंद आणि व्याकरण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. अलंकार म्हणजे काय ते सांगून अलंकाराचे महत्त्व विशद करा.

किंवा

अलंकार आणि छंद यांची मराठीतील विकासात्मक वाटचाल स्पष्ट करा.

2. अलंकाराचे काव्यरचनेतील स्थान व सौंदर्यवृद्धी विशद करा.

किंवा

अलंकार व छंद यांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

3. व्याकरणाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

किंवा

व्याकरण व भाषा यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

4. व्याकरणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी भाषेतील व्याकरणाची पूर्वपीठिका स्पष्ट करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोन** टीपा लिहा :

(अ) अलंकार व प्रतिमा

(ब) मुक्तछंद

(क) व्याकरण व प्रमाणभाषा

(ड) मराठीतील वर्ण.

munotes.in

Total No. of Questions—**5**] [Total No. of Printed Pages—**2**

Seat No.	

[5402]-EXT-6

M.A. (Part-II) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 5

(प्रसार-माध्यमे आणि साहित्यव्यवहार)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. वृत्तसंस्कृतिचे घटक स्पष्ट करून तिच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.

किंवा

'बदलत्या कलाप्रकारानुसार आस्वाद लेखनाचे स्वरूप बदलते' या विधानाचा परामर्श घ्या.

2. युवांच्या जडणघडणीत कार्यरत असलेल्या व्यक्तिविषयी परिचयात्मक लेखन कसे करावे ते लिहा.

किंवा

दृक-श्राव्य माध्यमातील विविध लेखनप्रकारांचा परिचय करून द्या.

3. निसर्ग आणि पर्यावरण या संदर्भातील वृत्तसंकलन कसे करावे या विषयी माहिती लिहा.

किंवा

जाहिरात लेखनाची संकल्पना, स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.

4. कथा आणि पटकथा या साहित्यप्रकारातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

किंवा

साहित्यप्रकाराचे रूपांतर करतांना कोणती कौशल्ये वापरावी लागतात ?

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(*i*) सर्जनात्मकता आणि आस्वादात्मक लेखन

(*ii*) साहित्यिक क्षेत्रातील व्यक्तिवेध

(*iii*) मुद्रित माध्यमासाठी जाहिरात लेखन

(*iv*) क्रीडापत्रकारिता.

munotes.in

Total No. of Questions—5] [Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	

[5402]-EXT-7

M.A. (Part II) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 6

(साहित्य : समीक्षा आणि संशोधन)

(2013 PATTERN)

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

munotes.in

1. समीक्षेचे स्वरूप सांगून आकलन, आस्वाद व मूल्यमापन या तीन घटकांचे समीक्षेतील महत्त्व विशद करा.

किंवा

समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये स्पष्ट करा.

2. समीक्षेच्या विविध पद्धती सांगून चरित्रात्मक समीक्षा पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

इ.स. 1946 ते इ.स. 1975 या कालखंडातील समीक्षेचा परामर्श घ्या.

3. संशोधकाच्या अंगी आवश्यक असणारे गुण स्पष्ट करा.

किंवा

संशोधनाची आवश्यकता विशद करा.

4. आंतर्विद्या क्षेत्रीय संशोधन म्हणजे काय ? ते सांगून साहित्य आणि तत्त्वज्ञानातील अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

मध्ययुगीन वाङ्मयाच्या संशोधनातील पाठचिकित्सेचे महत्त्व विशद करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) आस्वादात्मक समीक्षा

(ब) मांडणी व शैली यांचे तारतम्य

(क) वाङ्मयप्रकारानिष्ठ संशोधन

(ड) साहित्य आणि राज्यशास्त्र यांचा अनुबंध.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5**] [Total No. of Printed Pages—**4**

Seat No.	

[5402]-EXT-8

M.A. (Part II) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 7

विशेष लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन/अर्वाचीन)

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

किंवा

अर्वाचीन : यशवंतराव चव्हाण

(2013 PATTERN)

munotes.in

मध्ययुगीन : संत जनाबाई

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

संत जनाबाईंच्या व्यक्तिमत्वाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

2. संत जनाबाईंच्या वाङ्मयाचा परिचय करून द्या.

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगांचे विश्लेषण करा.

3. संत जनाबाईंनी विठ्ठलाचे माहात्म्य अभंगाद्वारे कसे वर्णिले आहे ?

किंवा

संत जनाबाईंनी चरित्रपर अभंगांतून संत नामदेवांचे चरित्र कसे शब्दबद्ध केले आहे ते लिहा.

P.T.O.

4. स्वजीवनाचे प्रतिबिंब संतजनाबाईंनी आपल्या अभंगातून कशाप्रकारे मांडले आहे ?

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगांतील भाषाशैली सोदाहरण विशद करा.

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) मध्ययुगीन कालखंडातील धार्मिक पर्यावरण

(ब) संत जनाबाईंचे द्रौपदी स्वयंवर

(क) संत जनाबाईंच्या अभंगातील जीवननिष्ठा

(ड) संत जनाबाईंची विठ्ठलभक्ती.

munotes.in

[5402]-EXT-8

अर्वाचीन : यशवंतराव चव्हाण

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. यशवंतराव चव्हाण यांच्या जीवनचरित्रातील समाजदर्शनाचा मागोवा घ्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या साहित्यविषयक जडणघडणीचा प्रवास तुमच्या शब्दांत शब्दबद्ध करा.

2. यशवंतराव चव्हाण यांच्या 'कृष्णाकाठ' या आत्मचरित्राचा परिचय करून द्या.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या भाषणातून त्यांची वैचारिक भूमिका कशाप्रकारे स्पष्ट घेते ? ते लिहा.

3. यशवंतराव चव्हाण यांचे साहित्यविषयक विचार स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांच्या लेखनशैलीची वैशिष्ट्ये सांगा.

4. यशवंतराव चव्हाण यांचे सामाजिक क्षेत्रातील योगदान स्पष्ट करा.

किंवा

यशवंतराव चव्हाण यांचे राजकीय क्षेत्रातील योगदान स्पष्ट करा.

munotes.in

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहोंवर** टिपा लिहा :

(अ) यशवंतरावांची भाषणशैली

(ब) यशवंतरावांचा पत्रसंवाद

(क) यशवंतरावांचे त्रिभाषासूत्र

(ड) यशवंतरावांचे सांस्कृतिक क्षेत्रातील योगदान.

munotes.in

Total No. of Questions—**5+5+5+5+5**] [Total No. of Printed Pages—**10**

Seat No.	

[5402]-EXT-9

M.A. (Part II) EXAMINATION, 2018

(For External)

MARATHI (मराठी)

अभ्यासपत्रिका क्र. 8 (ऐच्छिक)

(2013 PATTERN)

विशेष सूचना :— खालील पाच अभ्यासपत्रिकांपैकी कोणतीही **एक** प्रश्नपत्रिका सोडवावी.

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

किंवा

(2) सौंदर्यशास्त्र

किंवा

(3) लेखनविद्या आणि निबंधलेखन

किंवा

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

किंवा

(5) साहित्य : सर्जन आणि उपयोजन

munotes.in

(1) लोकसाहित्याची मूलतत्वे आणि मराठी लोकसाहित्य

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. 'लोकसाहित्या'चे स्वरूप स्पष्ट करून याचा सामाजिक अनुबंध स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे महत्व विशद करा.

2. लोकसाहित्याचे निसर्गाशी असलेले नाते उलगडून दाखवा.

किंवा

लोकसाहित्य आणि तत्त्वज्ञान यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

3. मराठी लोकसाहित्याचे आशयविश्व स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी लोकगीतांची अभिव्यक्ती वैशिष्ट्ये नमूद करा.

4. मराठी लोकसाहित्यातील विविध आविष्कार प्रकारांचा परिचय करून द्या.

किंवा

महाराष्ट्र लोकसंस्कृतीच्या उपासकांचा परिचय करून द्या :

5. कोणत्याही **दोहों**वर टीपा लिहा :

(अ) स्त्रीगीते

(ब) श्रमगीते

(क) लोकसाहित्यातील 'लोक'

(ड) नांदी.

munotes.in

(2) सौंदर्यशास्त्र

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा यांचे सहसंबंध उलगडून दाखवा.

किंवा

सौंदर्यवाचक विधान सार्वत्रिक की व्यक्तिनिष्ठ ? चर्चा करा.

2. 'आविष्कारवाद' या सिद्धांताचा परिचय करून द्या.

किंवा

सौंदर्यानुभव आणि व्यावहारिक अनुभव यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

3. सौंदर्यभावनेच्या कार्याचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

किंवा

कलाकृतीची सेंद्रिय एकात्मता म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

4. कलेच्या परिणामांचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

साहित्यविचार आणि सौंदर्यशास्त्र यांच्यातील अनुबंध स्पष्ट करा.

munotes.in

5. खालीलपैकी **दोहोंवर** टीपा लिहा :

(अ) सौंदर्यशास्त्र आणि तत्त्वज्ञान

(ब) क्रीडासिद्धांत

(क) कलाकृतीचे रूप

(ड) सौंदर्यशास्त्र आणि समीक्षा विचार.

munotes.in

(3) लेखनविद्या व निबंधलेखन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. मानवी जीवनातील भाषेचे स्थान व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

संवादातील अडथळ्यांची चर्चा करा.

2. अर्थ आणि संवाद प्रक्रिया यांचे सहसंबंध उलगडून दाखवा.

किंवा

साहित्यातील संवाद प्रक्रियेचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

3. भाषा व्यवहाराची विविध क्षेत्रे व त्यातील भाषिक वापर यांचे परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

किंवा

आधुनिक प्रसारमाध्यमांमध्ये लेखन करण्यासाठी कोणती कोशल्ये आवश्यक असतात ?

4. जनसंपर्कासाठी आवश्यक असणाऱ्या भाषिक कौशल्यांचा परामर्श घ्या.

munotes.in

किंवा

निबंधलेखनाचे स्वरूप उलगडून दाखवा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) सामाजिक व्यवहारातील भाषा

(ब) संवादातील अडथळे

(क) वर्तमानपत्राची भाषा

(ड) साहित्याची भाषा.

munotes.in

[5402]-EXT-9

(4) मराठीतील वैचारिक साहित्य आणि साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. वैचारिक साहित्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

मराठी वैचारिक साहित्यामागील सामाजिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

2. महात्मा फुले यांच्या लेखनातील सामाजिक प्रबोधनाचा परिचय करून द्या.

किंवा

वैचारिक साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये विशद करा.

3. साहित्याची सामाजिक अभ्यासपद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

लेखकाच्या व्यक्तिमत्वाचा साहित्य निर्मितीवर कसा परिणाम होतो ? ते लिहा.

4. साहित्याचा आशय, अभिव्यक्ती आणि समाज यांचा संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

महाराष्ट्राच्या जडणघडणीत वैचारिक साहित्याचे योगदान सांगा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहोंवर** टिपा लिहा :

(अ) शि. म. परांजपे यांचे 'काळ' पत्र

(ब) आधुनिकतावादी वैचारिक साहित्य

(क) साहित्याचे परिणाम क्षेत्र

(ड) साहित्य आणि वाचक.

munotes.in

[5402]-EXT-9

(5) साहित्य : सर्जन आणि उपयोजन

वेळ : तीन तास **एकूण गुण : 100**

सूचना :— (*i*) **सर्व** प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(*ii*) **सर्व** प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. साहित्याच्या सर्जनासंबंधी तात्त्विक चर्चा करा.

किंवा

साहित्य-सर्जनविषयक पाश्चात्य मीमांसेचा आढावा घ्या.

2. कविता या साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये विशद करा.

किंवा

साहित्य निर्मितीच्या यशापयशाची चर्चा करा.

3. साहित्याच्या सर्जन प्रक्रियेतील समस्यांचा ऊहापोह करा.

किंवा

साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया आणि भाषा यांचा अनुबंध स्पष्ट करा.

4. 'साहित्य सर्जनावरती प्रसारमाध्यमांचा प्रभाव संभवतो' या विधानाची चर्चा करा.

किंवा

साहित्य निर्मितीच्या प्रक्रियेतील प्रतिभेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

munotes.in

5. कोणत्याही **दोहों**वर टिपा लिहा :

(अ) नाटकातील संवाद

(ब) स्वैर निर्मितीचे फायदे-तोटे

(क) निबंधाची लेखन वैशिष्ट्ये

(ड) कालतत्त्व.

munotes.in